

УКАЗ

Гаража ошоһон депутадуудай орондо Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэ—Улан-Удэ городой Селенгинскэ хунгуулин №1 округһо ба Усть-Курбинскэ хунгуулин №54 округһо депутадууде хунгалтын үдэр тухайда

1. БМАССР-эй Верховно Советдэ—Улан-Удэ городой хунгуулин №1 округһо ба Усть-Курбинскэ хунгуулин №54 округһо депутадууде хунгалтыг 1941 оной апрелин 6-да үгтэргэхэ. 2. Хунгуулин эдэ округуудта 1941 оной мартын 6-һаа хунгуулин кампанине эхилһэндэ сонсохо.

БМАССР-эй Верховно Советдэ Президиумэй түрүүлэгшэ И. БОРСОВЕВ. БМАССР-эй Верховно Советдэ Президиумэй секретарь И. ИЛЬИЧЕВ.

Улан-Удэ город, Советүүдэй Байшан. 1941 оной мартын 6.

ВКП(б)-гэй Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советдэ ба ВМПО(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 56 (3360) 1941 оной мартын 8, суббота СЭН 18 МҮНГЭ

Мартын найман

Мүнөөдөр—бүхэдэлхэйн ажалша эхэрүүдэй коммунистическэ үдэр. Копенгагена (Дани) 1910 ондо болоһон социалисткануудай уласхоорондын хоёртаар конференци болбол коммунизмын хэрэгтэ эсэстөө хүрэтэр үнэн сэхэ, ушанай революционерка Клара Цеткин дуралхалаар, Мартын найман ажалша эхэрүүдэй революцино хүсэшадалье харуулха үдэр болжо баталһан юм. Тэрэ гэдээр 31 жэл үнгэрөө. Тэрэн хойто уласхоорондын ажалша эхэрүүдэй байдалда айхабтар ехэ худалта болоһонинь элж. Эхэрүүдэ дүүрэн сүлөөтэ байдалтай болгонһоор, пролетариат хадаа сүлөөтэ шал туйлажа шадахагүй.—гэжэ эдэр Владимир Ильич Ленин заадаг йгаа.

Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай агданшагүй түг дор жагсаһан бүхэ-хэйи ажалша түрүү эхэрүүд үлһэн 31 жэлэй торшо соо өөһэднһөө түүдэн сусаршагүй баатар тэмсэлэй түгүүднэ сонгоһон гаргажа байна. Советүүдэй оройо сүлөө жаргал тус эхэрүүд болбол агуухэ Ленин—алинай партиин ба бүхэдэлхэйн ханшадай инаг жодь нүхэр Сталин хүтэлбэрээр, социалистическэ байдалта дээр туйлаһан суута найхан алтануудаа дунлан бүрлэхэнэ, гүрэн урда табигданан гүн ехэ зорилгоуды гүйсэхэн бөдүүлхын түлөө шадаа бүри эршэмтэйгээр тэмсэхээр өрсөлхэй.

үдэ, сагаан финүүдтэ эсэргүү тэмсэлэй үдэ гайхамшаг габьяа гарганаһын мэдээжэ. Мүн тэршөлэн Баруун Украинин, Баруун Белоруссин, Бессарабин ба Хойто Буковинин ажалшадые капиталистуудай хархис мүлжэлгөө сүлөөлэлдэ илээт олон эхэрүүд хабаадалсаһан байха юм. Алахын, культурын ба бусад фронтнууд дээрэ толотомо амжалтанууды туйлаһанайгаа түлөө Советскэ Правительствын дээдэ хайраар—орденууд ба медальнуудаар оломигтан эхэрүүд шагнагдаһан байна.

Магтаалтай, суутай болоһон эмгэ-тэйшүүд манай республика дотор мүн лэ олон. Жэшээхэдэ, СССР-эй, РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Советүүдтэ 27 эхэнэр, нотагуудай ажалшадай депутадуудай Советүүдтэ 1273 эхэнэр депутадууд хунгалтад, арад зонойгоо агуухэ найлабарине амжалтатайгаар гүйсэхэжэ байна. ВКП(б)-гэй Лайкмуудай, Горкмуудай секретарьнуудай ба бусад хүтэлбэрлхы тушаалуудта 40 гаран эмгэ-тэйшүүд хүдэлмэрилнэ. Алахын хүтэлбэрлхы кадрүүдтэ дунда 30 шахуу эхэрүүд тоологдонэ. Колхозуудай хүтэлбэрлхы ажалта 2000 гаран эхэрүүд хүдэлмэрилжэ байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 409 түрүү колхозница ВСХВ-дэ хабаадаа бэл, энэ жэлдэ 513 колхозница кандидатүүд болгон дэбжүүлэгдэбэ. ВСХВ-гэй Гаалина Комитедээр хамта 27 колхозница Алтан ба Мүнгэн медальнуудаар шагнагдаа бэн.

Эхэнэр депутадуудай ажалъябуулга

Эхэнэрүүдэ сүлөөлэлэ, гэдэнэртэ гүрэнэй хүтэлбэрлхы тушаалуудта дэбжүүлгэ хадаа социализмын толотомо туйлаһануудай гайхамшаг дүнтүүдэй нэгэн мүн. Советскэ сүлөөтэ эхэрүүд болбол арадай ажахын, культурын ба наукин бүхы халбаринуудта гайхамшаг хэрэгүүдэ бүтөөнэ, социализмын агуу-ехэ хэрэгтэ алба хэнэ. Хэдэн мянгад миллион эхэрүүд гүрэнэй тушаалуудта хабаадуулгана. Манай республикын ажалшад болбол Ленин-Сталинай партиин хэрэгтэ эсэстөө хүрэтэр үнэн сэхэ, ажалай эрхим жэшэ харуулдаг багадаа—Г. А. Цыденова, Д. Н. Намсараева ба М. У. Хахалова гэгшэдэ СССР-эй Верховно Советдэ, мүн Д. Э. Эрдынеева РСФСР-эй Верховно Советдэ депутадууд болгон хунгалһан байна. БМАССР-эй Верховно Советдэ 23 эхэнэр, нотагуудай ажалшад депутатүүд советүүдтэ 1438 эхэнэр хунгалтад, уялгаа эдбхитэйгээр дүүргэнэд. Сомсовет бүхэнэй хүдэлмэридэ эхэрүүд эршэмтэйгээр хабаадалсаһа. Городуудай, районуудай ба аймагуудай 8 гүйсэхэмдэ эхэрүүд депутатүүд харюулгата хүдэлмэринүүдтэ дэбжүүлэгдэнэ байна. Тэдэн дунда: Хяхтын аймагт гүйсэхэмдэ түрүүлэгшын оролгошо К. И. Нечаяева, Централна райсоведэй түрүүлэгшын оролгошо В. В. Тармаева, Хяхтын горсоведэй түрүүлэгшын оролгошо нүхэр Мария Скляр ба бусад бии.

Гарай эзэн эхэр байһанаа сомоной советүүдтэ түрүүлэгшэнэр ба секретарьлуд болгон дэбжүүлэгдэн эхэрүүд үсөөн бөшэ бии. Жэшээхэдэ, урдан гэрэй эзэн эхэр байһан Долгор Эрдынеева мүнөө Хэжэнгийн аймагт, Хэжэнгийн сомоной түрүүлэгшээр хүдэлмэрилнэ. Урдан уборщица ябана Е. И. Рукакова Хорин сомсоведэй түрүүлэгшэ болоһой, эвен Е. Х. Марунова Хойто-Байгалай аймагт, Чийчигирскэ сомсоведэй секретариар дэбжүүлэгдэ. Баргажанай аймаг доторхи томонууд сомсоведүүдэй нэгэн—Горячинскэ сельсоведе нүхэр А. И. Захарова хүтэлбэрлнэ. Эдэнэр болбол парти ба правительствээр табигданан шуухала зорилгоуды жэшээтэ найнаар дүүргэжэ, эрхим амжалтанууды туйлана.

Манай республикын нотагуудай советүүдтэ хамта 241 эхэнэр хүдэлмэрилжэ зуураа, ВКП(б)-гэй XVIII съездин тогтоолнууды, сталинскэ гурбалтуулар табигдальтэ түсбене дүүргэхын түлөө сусаршагүйгөөр тэмсэндэ. БМАССР-эй Верховно Советдэ, мүн Цагаан-Уһанай (Зэде) сомсоведэй депутат нүхэр Д. У. Сахияева өөрнөгөө хунгалшадтай халуун барисаатай ба тэдэнэйгээ дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнээр ябуулна. Нүхэр Сахияеваг үгсэхэлээр, Цагаан-Уһанай соммон дотор үзэг бэшг мөлхөгүү ябсала бүрин усадхаһан ба колхозно центрүүдэ культурна болбосон болгоһоор бага бэнэ хүдэлмэри хэдэһэн байна. Депутат Сахияева болбол колхознигуудай дунда стахановскэ хүдэлөө үргэнээр дэлгэрүүлжэ шадаа. Тэрэнэй хүдэлмэрилжэ байһан колхоздо хамта 35 стахановец тоологдонэ. Нүхэр Сахияева болбол «Галын Оч» колхозой СТФ-е эрхилнэ. Эдэнэр хүдэлмэрин эрхим жэшээнүүдэ харуулаһанайгаа түлөө 1939—1940 онуудай Хүдөөажажын бүхэсоюзна выставкдэ хабаадалсажа, мүнэн бага медальар шагнагдаа. Мүн 1941 оной выставкдэ кандидаттар дэбжүүлэгдэнхэй. Нүхэр Сахияева эдэ бүхы амжалтануудайгаа түлөө ССР Союзай Верховно Советдэ Президиумдэ Указаар «Ажалай отличын түлөө» медальар шагнагдаһан байна. БМАССР-эй Верховно Советдэ дүрбэдхи Сесси хадаа нүхэр Сахияева БМАССР-эй Верховно Советдэ түрүүлэгшын оролгошо болгон хунгалһан юм.

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Гаража ошоһон депутадуудай орондо, БМАССР-эй Верховно Советдэ зарим хунгуулин округуудһаа депутадууды хунгалтын тула үнгэргэгдэхэ хунгуулин кампаниин болзор тухайда

БМАССР-эй Верховно Советдэ зарим хунгуулин округуудһаа депутадууды галхын тула үнгэргэхэ хунгуулин кампаниин болбол «БМАССР-эй Верховно Советдэ хунгалтанууд тухайда зарим соо» хараалагдаһан 2 харин ондо, хунгалтын эхилхэһэ нэгэ хараада эхилхэ ёһотой гэжэ тогтоохо. Эхэнтэй зохиладуулан: 1. Бүтэдэнигтын шалгажа үзэхын тула, хунгалшадтай список хадаа хунгалтануудэй эхилхэһэ 20 хоног урда эхилхэдэ депутатүүдэй Советүүдтэ үгтэргэхэ үшартгүй. 2. Хунгуулин округуудай комиссиуды батылажа болбол хунгалтануудэй эхилхэһэ 25 хоног урда тээ үйлэдэхэ ёһотой.

3. Хунгуулин участогууды байгуулга ба хунгуулин участогуудай комиссиуды батылажа хунгалтануудэй эхилхэһэ 20 хоног урда тээ үйлэдэхэ зөргөтэй. 4. БМАССР-эй Верховно Советдэ депутатүүдтэ кандидатүүд болбол хунгалтануудай эхилхэһэ 15 хоног урда тээ хунгуулин округжой комиссиунта регистрироваһалдаха ёһотой. 5. Депутадуудта регистрироваһалдан кандидатүүдтэ тухай мэдэнууд ба кандидатүүдэ дэбжүүлгын нийтын организациунудай нэрэнүүд хунгалтануудай эхилхэһэ 10 хоног урда тээ томилогдохо зөргөтэй. БМАССР-эй Верховно Советдэ Президиумэй түрүүлэгшэ И. БОРСОВЕВ. БМАССР-эй Верховно Советдэ Президиумэй секретарь М. ИЛЬИЧЕВ. Улан-Удэ город, Советүүдэй Байшан. 1941 оной, мартын 6.

В помощь изучающим бурят-монгольский язык

Восьмой урок (наймадах и урок)

Хилын саанаһа

Болгарини аасагуудай хэмжээ-ябуулганууд

СОФИЯ, мартын 5. (ТАСС). Болгарини хэблэл болбол сэрэгэй уялгата албан-...

София бүхү газетанууд болбол кород отор фото буулгаха абадалые ог-...

АНГЛИ БА БОЛГАРИ ХОРООНДИН ДИПЛОМАТИЧЕСКА ХАРИЛСАН ТАНАРБА

ЛОНДОН, мартын 5. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэлхэй: Англи ба Бол-...

АНГЛИНИ УЯН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ КОМАНДУУДА ТА АЛБАХААГШАДТА УГТЭДЭГ ПРОДУКТУУДАЙ НОРМО БАГА БОЛГОДОХОНЬ

ЛОНДОН, мартын 4. (ТАСС). Рейтер агентствын болбол Англиин уян далайн...

ЛОНДОНДО БАЙГАА БОЛГАРИНИ ПОСЛАННИК ТУШААЛГАА АРСАБА

ЛОНДОН, мартын 4. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэлхэй өнөөр. Лондон...

Родительный падеж. Поселог.

Примеры (жэшээнүүд): аха старший брат, врач врач, поезд поезд, бөө тело...

Отрицание «үгы».

Примеры (жэшээнүүд): артель артель, поли поле, артелинн артели, полиин поля.

16. Длй выражения отрицания в бурят-монгольском языке имеет-ся больше нежели в русском языке средств. В данном уроке даётся пока только одно — «үгы».

Примеры (жэшээнүүд): унагүй безводный (уна вода).

17. В бурят-монгольском языке предлогов, то-есть служебных слов, ставящихся перед другими словами и показывающих отноше-ния между предметами или лица-ми, нет. В этом языке имеются послелоги, то-есть слова, соответ-ствующие русским предлогам, но ставящиеся после слова. Если нужно, например, сказать по-рус-ски, что что-либо находится возле или подле чего-либо, употребляет-ся предлог у (например, у дома).

Примеры (жэшээнүүд): танай нүхэр эндэ үгы танай нүхэр эндэ үгы байна.

17. В бурят-монгольском языке предлогов, то-есть служебных слов, ставящихся перед другими словами и показывающих отноше-ния между предметами или лица-ми, нет. В этом языке имеются послелоги, то-есть слова, соответ-ствующие русским предлогам, но ставящиеся после слова.

Примеры (жэшээнүүд): унагүй безводный (уна вода).

17. В бурят-монгольском языке предлогов, то-есть служебных слов, ставящихся перед другими словами и показывающих отноше-ния между предметами или лица-ми, нет. В этом языке имеются послелоги, то-есть слова, соответ-ствующие русским предлогам, но ставящиеся после слова.

Значительное количество после-логов бурят-монгольского язы-ка управляет родительным паде-жом имен, то-есть перед ними имя ставится в родительном падеже.

Повелительные формы.

Примеры (жэшээнүүд): гэрэй урда байна, находится перед домом, гэрэй дэргэдэ байна, находится возле дома...

Упражнение 1. Прочтите и по-ставьте вопросы на данные ниже предложения (уншаад доро зааг-даһан мэдүүлэлнүүдтэ асуудал табигы):

1. Мүнөөдөр үдэшын табан час-та хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн болохо. 2. Тэрэ зүблөөн болбол манай правленийн тэндэ-хи (хажуудахи) гэр соо болохо.

Слова (үгэнүүд):

- үдэш вечер, табан пять, час, сельское хо-зяйство, передовики, совещание, быть, состо-яться

Удэшын бoro хараан боложо байха-да, өөрын хүбүүн—хори тухай наһа-тай хонгор улаахан шарайтай Цёбүү-дэй гэдэг агнажа ошоноһоо, нөгө һайн гура үргэлээд орожо ерөө.

Х. Намсараев

Үри нэхэбэри

(Арадай аман зохиолһоо)

Ганга дорын арада, ганса нарһанай баруун хажууда, Галшын Дашын муу-хан хара бууса холоһоо харахата уна-һан модной орбон шэнгээр орбойхо-до каража байба.

нохойшь үлэхгүй байна. Хэрбөө үхэһэн хүнэй хүнһэндэ үри шэрьнь үргэлүүлжэ табна гэшөгшэ һаа, хур тамын оёрто унашоод хүбүүн хамган хоёртоо гомодохо хөбгөхэ болобод, одоо даа өхө хайратай болохо байна даа!

аргагүй гэшэ гүт, хорёо хаажа хоорбо гэшэлдэ—гээд, уйлажархина. — Дуугай бай, духаа халамар! Шэ-ниин зайжа ээлборжо ошоһон хүбүүе хүлээжэ һуухалтайб, үхэһэн эрыншнй үгхэ болоһон үри зээли өхө юм, үнөөн гүүн хоёршнй, үрөөлө хахадтаншэ хүрэхгүй гэшэ, үгөө өдөр өрөөжэ гэр соохи юумһээтэй һөнгшөлжэ абааша-хаб, харин тнхэдэ хүбүүншнй намтай хэлсэхэ дуратай һаа болон байтуужан.

шобо, үшөө тнхгээд үгөө өдөр өрөөжэ гэр соохиһоотнай һөнгшөлжэ, һэргэг һайн юумһетнай абаашааб гэжэ за-наад ошоол даа—гээд, хулахаанаар һушжажа уйлана.

баруун талада зогсоод гэр соогуурнь хараашалан түр зуурахан абаагүй байһанһааа һүүлдэ, Бунжад хүтшэн тэһэе харааг: —Үсэгдээр хүбүүтэ намтай уул-зуулха хүсэлтэй байгаа һэн бээгэ, харин энэ Цёбүүдэй хүбүүншнй үгхэ-һэн өсөһгнээ үрине Үлэгшэнэй Цэрэн-дэ түлэхэ ёһогүй һэмди гэжэ хэр хэл-лэжэ үгэбэ? Юушьэ хэлэнгүй бээ.